
SERİ

B

CİLT

51

SAYI

2

2001

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ

DERGİSİ

ORMANCILIK YÜKSEK ÖĞRETİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE İZLENMESİ

Prof. Dr. Ertuğrul GÖRCELİOĞLU¹⁾

Kısa Özet

Son yıllarda toplumların ormanlardan ve ormancılıktan beklentilerinde ortaya çıkan değişiklikler, ormancılık öğretiminin de kapsam, içerik ve yöntemler bakımından yeniden gözden geçirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda özellikle ormancılık yükseköğretim kurumlarında tüm dünyada yoğun değerlendirme ve izleme çabaları harcandığı gözlenmektedir.

Değerlendirme, yanıtlanması gereken sorularla ilgili bilgi toplanması ve bu bilginin değerlendirilip yorumlanması sürecidir. İzleme ise, sürecin kontrolü amacıyla değerlendirmenin sürekli biçimde, düzenli aralıklarla ya da gerek duyuldukça yapılmasıdır.

Bu yazıda, değerlendirmenin amaç ve çeşitleri, değerlendirme kriterleri ve değerlendirme yöntemleri kısaca gözden geçirilmiş, bu konuda yabancı ülkelerdeki uygulamalara değinilmiştir.

1. GİRİŞ

Geçtiğimiz son 10-15 yıl içinde dünyanın birçok ülkesinde, kalkınmayı ve bitkisel üretimde bilimsel ve teknolojik yöntem kullanımını teşvik etmenin bir yolu olarak genelde öğretim ve araştırma sisteminde, özelde de tarım öğretim ve araştırmaları alanında kapsamlı analiz ve incelemeler yapılmıştır. Bu arada ormancılık öğretim ve araştırmaları alanında da gerek gelişmiş, gerekse gelişmekte olan ülkelerde analiz ve yeniden yapılanma çalışmaları sürdürülmektedir. Bu tür çalışmalar, sürdürülebilir kalkınma anlayışının ve bunun siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel etkilerinin ortaya çıkardığı sorunların ışığında yürütülmektedir.

---

¹⁾ İ.Ü. Orman Fakültesi, Orman İnşaatı ve Transportu Anabilim Dalı

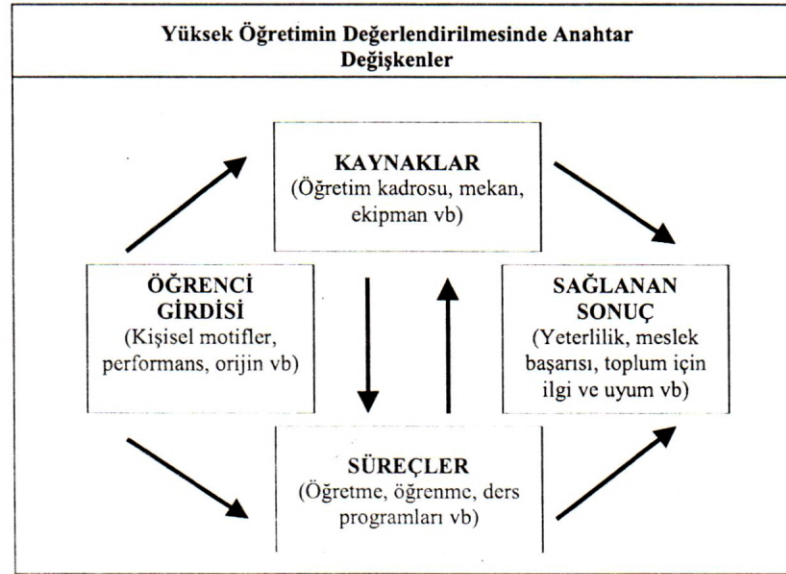
Daha önceki bir yazıda (GÖRCELİOĞLU 2001), 2001 Ekiminde FAO öncülüğünde Fas'ın Rabat kentinde yapılan "Ormancılık Öğretimi Uzmanlar Toplantısı"nda ele alınan konular üzerinde durmuş, öne sürülen çeşitli düşünceleri özetle aktarmıştık. Bu yazı ise, başta yine aynı toplantıya katılan IUFRO Eğitim Grubu Koordinatörü Siegfried LEWARK'ın görüş ve düşünceleri olmak üzere diğer bazı örnekleri aktarmak amacıyla kaleme alınmıştır.

2. DEĞERLENDİRME ANLAYIŞI

Bir profesöre değerlendirme konusundaki deneyimlerini sorarsanız, büyük olasılıkla size bir ders ya da uygulamadan sonra öğrencilerinden aldığı izlenimlerden, başka bir deyişle geri beslemeden (feed back) söz edecektir. Aynı soruyu bir fakülte dekanına sorarsanız, size belki de bir ders programı değişikliğinin sonrasında fakülte dışındaki ilgililerin yapılan değişiklik konusundaki düşüncelerini anlatacaktır. Fakat böyle bir soru karşısında çoğu profesörlerin ya da dekanların düşünmeye başlayacaklarını tahmin etmek pek hatalı olmaz.

Bu nedenle önce öğrenme ve öğretme süreçlerinin değerlendirilmesi ve izlenmesi kavramlarına açıklık getirilmesi gerekir. Bunların niçin, hangi amaçla, kim için ve kim tarafından yapıldığı, böyle bir çalışmanın ön koşulunun ne olduğu, daha da önemlisi neyin, hangi düzeyde ve nasıl değerlendirildiği soruları yanıtlanmalıdır.

Üniversitelerde öğretimin değerlendirilmesinde genel amaç, öğretimin başarısı, öğretme ve öğrenme süreçlerinin ayrıntıları, bu süreçlerin hangi koşullarda sürdürüldüğü, girdi ve çıktının nitelikleri hakkında bilgi toplamaktır. Bu karmaşık yapı Şekil 1'de şematik olarak gösterilmiştir.

Şekil 1: Yüksek öğretimin değerlendirilmesi (Schomburg 1997).

Değerlendirme, yanıtlanması gereken sorularla ilgili bilgi toplanması ve bu bilginin yorumlanıp değerlendirilmesi sürecidir. Eğer bu değerlendirme düzenli aralıklarla yinelenirse, ya da sürekli biçimde veya gerek duyuldukça sürecin kontrolü amacıyla yapılırsa, buna da izleme demek uygun olur. Bu nedenle izleme, değerlendirmeden farklı bir kavram olmaktan daha çok, değerlendirmenin özel bir tipidir.

Tekil değerlendirmeler, özellikle de düzenli aralıklarla yinelenen ya da sürekli biçimde yapılanlar, eğitim yönetiminin bir parçası olarak görülebilir. Bunlar ulusal eğitimden sorumlu bakanlıklar düzeyinde yapılabildiği gibi, yüksek öğretim kurumları, okullar, hattâ öğretim üyeleri ve öğretmenler tarafından da gerçekleştirilebilir. Çağdaş yönetim sistemleri uygulandığı takdirde, bu tekil değerlendirmeler toplam kalite yönetiminin öğeleri olarak düşünülebilir.

3. DEĞERLENDİRME VE AKREDİTASYON

Akreditasyon Amerika Birleşik Devletleri'nde geleneksel ve sıradan (yaygın) bir uygulama olduğu halde, Avrupa ülkelerinde, örneğin Almanya'da son birkaç yıl içinde ortaya çıkan tümüyle yeni bir girişimdir. Avrupa'da akreditasyon, Sorbonne ve Bologna deklarasyonlarının ardından geleneksel tek dereceli programların (lisans programlarının) Lisans (Bakalorya/ Bachelor) ve Yüksek Lisans (Master) programlarına dönüştürülmesiyle bağlantılı olarak başlamıştır.

Bu amaçla Almanya'da, Federal Almanya Eğitim ve Kültür Bakanlıkları Daimi Konseyi (Kulturministerkonferenz/KMK) ile Alman Üniversiteleri ve diğer Yükseköğretim Kurumları Birliği (Hochschulrektorenkonferenz/HRK) tarafından bir Alman Akreditasyon Konseyi (Akreditierungsrat) kurulmuştur. Bu şemsiye altında bazı akreditasyon acentaları oluşturulmuş ve bunlar, sayıları hızla artan yeni ya da yenilenmiş (yeniden gözden geçirilmiş) ders programlarının akreditasyon işlemlerini yapmaya başlamıştır¹⁾. Bu acentalar ve bunların yanı sıra özel ya da devlet değerlendirme acentaları normal olarak çalışmalarına, kalite standartlarını belirleyip bunları yayınlamakla başlamaktadır²⁾. Böylece, Almanya'da ve diğer Avrupa ülkelerinde bugüne kadar bilinmeyen eğitim kalitesi standartları konusunda bir tartışma başlamıştır ve bunun sonucunda büyük olasılıkla kriterler, göstergeler ve belirleme yöntemleri de bir standarda kavuşturulacaktır (LEWARK 2001).

4. ÖĞRETİM KONTROLU VE ÖĞRETİM ARAŞTIRMASI

Öğretim süreçlerinin değerlendirilmesi, öğretim araştırmasına olduğu kadar öğretim kontrolüne de hizmet eder. Öğretim kontrolü ve öğretim araştırması, birçok ortak yanı olan, fakat diğer bakımlardan birbirinden ayrılan çalışmalardır.

Ortak yanlar, bazı yaklaşımlar, amaçlar ve yöntemler bakımından söz konusudur. Fakat öğretim araştırmaları, araştırmacılar tarafından öncelikli olarak bilgi elde etmek amacıyla yapılır; kuşkusuz bu araştırma sonuçları daha sonra uygulamaya da geçirilebilir. Öte yandan öğretim kontrolünün amacı ise öğretim süreçlerinin yönetilmesidir ve bu da, en azından kısmen, bilimsel bazda geliştirilmiş bulgu ve yöntemlere dayandırılır.

Her üniversite profesörü, bir öğretmen olarak kendi öğretme süreciyle öğrencilerinin öğrenme süreçlerini aktif biçimde izlemelidir ve bunun için de izleme yöntemleri konusunda yeterli bilgi sahibi olmak zorundadır. Öte yandan bir fakülte mensubu olarak, öğretim üyeleri

¹⁾ <http://www.accreditation-council.de> - <http://www.fibaa.de> - <http://sun.vdi-online.de>

²⁾ Örneğin Evaluationsagentur Baden-Württemberg: <http://www.evalag.de>

bir müfredat (program) komisyonu ya da yönetim kurulu üyesi olarak öğretimin kontrolü konusunda görev alabilecekleri gibi, kendi bilimsel çalışma alanında öğretim araştırması yapmak da etkinliklerinin bir parçasını oluşturabilir. Yani bir öğretim üyesi hem bir öğretici, hem bir izleyici, hem bir öğretim kontrolü görevlisi, hem de bir öğretim araştırmacısı olmak durumundadır. Biz burada daha çok değerlendirmeye ilişkin genel hususlar ve öğretim kontrolü üzerinde duracağız.

5. DEĞERLENDİRMENİN ÇEŞİTLERİ

Akreditasyonun söz konusu olmadığı ülkelerde ve öğretim sistemlerinde bir öğretim kurumu bir değerlendirme çalışmasını başlatmaya kadar verdiğiinde, bunun amacı, yolları ve sonuçlarının nasıl ve kimler tarafından yorumlanacağı konusunda farklı yaklaşımlar söz konusu olur.

Tek ve küçük öğretim ünitelerinde (örneğin sınıf düzeyinde) doğrudan doğruya öğretim üyesi ya da öğretmen tarafından yürütülen değerlendirmeler öteden beri yapılagelmektedir. Böyle değerlendirmeler öğrenciler tarafından da arzu edilmekte ve öğretim kurumlarınca da desteklenmektedir.

Aynı amaçla standart anketlerden de yararlanılabilir, hattâ bunların merkezi bir birim tarafından değerlendirilmesi de söz konusu olabilir. Ancak anketlerin değerlendirilmesinin doğrudan doğruya öğretim kurumu tarafından mı, yoksa eğitim bakanlığı tarafından mı yapılacağı sorusu çok önemlidir; zira çoğu ülkede eğitim bakanlıklarının, öğretim üyelerinin ya da öğretmenlerin akademik özgürlüklerine karşı olduğu ileri sürülmektedir.

Günümüzde özellikle yüksek öğretim kurumlarında uygulanan çağdaş bir yaklaşım, çoğu kez iki aşamalı bir değerlendirmeden oluşmaktadır. Birinci aşama, kurumun kendisi tarafından gerçekleştirilen bir "iç değerlendirme"dir; iç değerlendirmede fakülte, derslik/seminer/laboratuvar durumlarını, öğrenci performansını ölçme kriterlerini (sınav sistemini), öğrenci çalışmalarını (uygulama, proje, seminer ve benzeri eğitim etkinliklerini), ders (müfredat) programlarını ve bunların sınavlarda nasıl ölçümlendiğini, öğretim kadrosunu ve bunların geliştirilmesi için sağlanan olanakları, bayan öğrencilerin ve araştırma görevlilerinin oranını, kaynak (kütüphane, enformasyon teknolojisi, teknik ekipman) kullanımını, öğrenci destekleme ve rehberlik hizmetlerini ortaya koyan bir rapor hazırlayarak durum saptaması yapar. İkinci aşama, aynı doğrultuda eğitim veren başka bir fakülte tarafından veya bir acenta ya da yetki verilmiş bir danışman tarafından yapılacak bir "dış değerlendirme" olabilir (OECD 1996).

6. İLĞİ GRUPLARI

İlgi gruplarının en başında kuşkusuz ki toplumun tümü vardır; çünkü toplum, ormancaların eğitimi açısından özel bir önem taşımaktadır. Bunun ardından gelen ilgi grupları, öğrenimlerini sürdüren öğrenciler, -gereksinimleri ve görüşleriyle- son birkaç dönemin mezunları ve öğretim elemanlarıdır. Son olarak da potansiyel ve aktüel işverenler grubu söz konusudur. Bu ilgi grubuna bugüne kadar çoğu ülkelerde, öğretimin değerlendirilmesinde ancak istisnai durumlarda katılımcı bir rol verilmiştir.

7. DEĞERLENDİRMENİN TEORİK ÇERÇEVESİ

Ders programlarının gelişmişlik aşamasına göre üç farklı değerlendirme ayırt edilebilir. Bunlar (1) yenilikçi programların (ya da müfredatın) değerlendirilmesi, (2) programların yeni ortaya çıkan gereksinimlerle uyumlu duruma getirilmesi amacıyla yapılan değerlendirme ve (3)

mevcut programın değerlendirilmesidir (ROSSI/FREEMAN/ HOFMANN 1988; MUTZ 2001). Bu değerlendirme tiplerinin birçok ortak yanları bulunması doğaldır. Ancak her değerlendirme, özel amacından kaynaklanan bazı farklılıklara sahiptir.

8. DEĞERLENDİRMENİN AMAÇLARI

Değerlendirmenin hiyerarşisine ve yapısına bağlı olarak, değerlendirme düzeyleriyle ilişkili olmak üzere amaçların da bir hiyerarşisi vardır. Amaçların açık olmasının ve değerlendirme sürecinin başlamasından önce ortaya konmasının gerekliliğini vurgulamaya ihtiyaç yoktur.

Geçmişte değerlendirme çalışmaları çoğu kez dar bir amaç çerçevesinde ele alınmış ve belirli noktalar üzerinde odaklanmıştır. Bu dar kapsamlı değerlendirme şekli de, ivedi gereksinimler ve olanaklar dikkate alınarak yapıldığı için haklı ve gerekli görülmelidir.

Ancak, entegre ve geniş kapsamlı bir öğretim yönetimini amaçlayan değerlendirme girişimlerine dikkat etmek gerekir. Böyle değerlendirme girişimleri, öğretim kurumlarının -örneğin Almanya'da güçlü, İsveç'te ise daha güçlü olan- geleneksel bağımsızlığı ile çelişebilir. Buna karşılık Doğu Avrupa ve Doğu Asya ülkelerinde öğretim sistemlerini ve programlarını ilgilendiren kararlar öteden beri daha merkezi bir nitelik taşımaktadır. Dolayısıyla dar kapsamlı bir değerlendirme üzerinde mi, yoksa daha geniş kapsamlı bir değerlendirme ve izleme süreci üzerinde mi durulması gerektiğine karar verilmelidir.

9. DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ

Yenilikçi ya da yeni gelişmelerle uyumlu öğretim programlarının değerlendirilmesi üzerinde yoğunlaşırsak, ana soru ders programının gereksinmelere uygunluğu ve başarısı olacaktır. Buradan hareketle temel kriterler elde edilebilir ve bunlar;

- öğretimle ilgili amaçlar
- öğretimin içeriği
- öğretim yöntemleri
- mezunlara kazandırılacak nitelikler
- öğretim süreçlerinin etkinliği
- iş sahasındaki başarı
- ilgi gruplarının tatmini

şeklinde sıralanabilir.

Spesifik bir değerlendirme için kriterlerin, değerlendirme amaçlarına, spesifik programa ve eldeki olanaklarla uygulanıp uygulanamayacağına göre sıralanması, ağırlıklandırılması ve seçilmesi gerekir. Ancak bundan sonra -göstergeler dahil- yöntemlerin belirlenmesi uygun olur.

Neyin değerlendirildiği, değerlendirmenin amaçlarına bağlıdır. Amaçların kararlaştırılması ve kriterlerin tanımlanması, değerlendirmeden ulaşılabilir (gerçekleştirilebilir) sonuçlar elde edilmesi açısından çok önemlidir ve bu nedenle ilgi gruplarının en fazla üzerinde durdukları hususlardır. Amaçların kararlaştırılmasında ve kriterlerin tanımlanmasında katılımcı bir süreç yaklaşımı da uygulanabilir.

10. DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİ

Geniş kapsamlı bir değerlendirme, Schomburg (1997) tarafından belirtilen ve Şekil 1'de gösterilen bütün değişkenleri (kriterleri) kapsamalıdır. Prensip olarak bu değişkenlerin belirlenip ağırlıklandırılması, ampirik (uygulamalı) sosyal araştırmalar alanının görevleri arasındadır (ROSSI/FREEMAN/HOFMANN 1988). Buna göre, klasik belirleme/ağırlıklandırma yöntemleri dökümanların analizi, gözlem ve ankettir. Dökümanların çok fazla genelleştirilmiş analizi sonucunda istatistik verilere ulaşılır; gözlemle performans hakkında bilgi sağlanır; anket ise görüşleri, anlamları ya da davranışları ortaya koyar (SCHNELL/HILL/ESSER 1993). Bu alanda yöntemleri anlatan çok sayıda bilimsel yayın vardır ve burada ayrıntıya girmeye gerek yoktur.

Değerlendirmenin farklı ülkelerde, farklı düzeydeki öğretim kurumlarında, hattâ aynı ülkenin aynı düzeyde eğitim veren değişik kurumlarında çeşitli yaklaşımlarla ele alınıp gerçekleştirildiğine değinmiştik. Bu konuda son olarak İngiltere Aberdeen Üniversitesi Ormancılık Profesörü Hugh H. Miller'den (2001) bazı bilgiler aktarmak yararlı olacaktır:

"Bir fakülte ya da bölümün öğretim kadrosunun katılmadığı bir değerlendirme, etkili ve başarılı olamaz. Ancak, yalnız öğretim kadrosunun katılımıyla yapılacak bir değerlendirme için de aynı olumsuzluk söz konusu olabilir. Bunun nedenlerinden biri kurumsal atalet (değişikliğe karşı çıkma eğilimi), diğeri ise, en iyi organize olmuş kurumlarda bile akademik personelin meslekte meydana gelen bütün değişimlerin tümüyle farkında olmamaları gerçeğidir. Bu bakımdan fakülte dışından ve en önemlisi de akademik kariyer sahibi olmayanlardan tavsiye alınması gereklidir. Bu dış etkiler hem ders programının periyodik gözden geçirilmesinde, hem de performansın izlenmesinde önemlidir.

Böyle değerlendirme ve izleme süreçlerine ormancılık mesleğinde çalışanların yanısıra, ormancılıkla bağlantılı diğer mesleklerin temsilcileri de dahil edilmelidir. Ormancılıkla bağlantılı bu mesleklerin en belirginleri tarım, ekoloji ve koruma, balık üretimi ve yaban hayatı yönetimi, turizm ve rekreasyon ile ilgili olanlardır. Kimi durumlarda bir kişi, iki ya da daha çok ilgi alanını, örneğin tarımın yanısıra kırsal kalkınma, ya da balık üretimi ve yaban hayatı alanlarını temsil edebilir. İlgi alanları devlet memurları, özel uygulamacılar (örneğin çiftçiler), ya da konu ile ilgili sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri tarafından temsil edilebilir. Sivil toplum kuruluşlarından bazı temsilcilerin davet edilmesi, yeni bakış açıları ve yeni dostlar kazandırabilir; bazı ülkelerde sivil toplum kuruluşlarının ormancılık öğretimi almış mezunlar için giderek işveren durumuna gelmekte oldukları unutulmamalıdır.

Herhangi bir değerlendirme panelinde ya da danışma kurulunda, dış ilgi gruplarından temsilcilerin yanısıra kuşkusuz ki ormancılık mesleğinin, orman endüstri mühendisliğinin, hattâ arborikültürle uğraşanların (süs bitkileri yetiştiricilerinin) temsilcileri bulunacaktır. Ormancılık giderek çok geniş kapsamlı bir meslek olmaktadır ve bu nedenle çeşitli ilgi gruplarının beklentisini dengelemek zor olabilir. Değerlendirme paneline ya da danışma kuruluna davet edilecek temsilcilerin, doğrudan doğruya o öğretim kurumunun ormancı mezunlarına çalışma olanakları sunan başlıca kurumlardan seçilmesi akla yakın gelebilir. Ancak, böyle davranılacaksa, geleceğe geçmişteki eğilimlerin uzantısı doğrultusunda değil, fakat gelecekte oluşması olasılığı yüksek olan işverenler dengesi açısından bakmak için çaba gösterilmelidir. Aynı zamanda ormancılık öğrenimi görmüş mezunlara çalışma olanakları sunan başlıca işveren kurum ve kuruluşların temsilcileriyle yukarıda değinilen ormancılıkla yakından bağlantılı mesleklerin temsilcileri arasındaki dengeye de dikkat edilmeli, birinci grubun temsilci sayısının ikinci grubun temsilci sayısından çok fazla olmamasına özen gösterilmelidir.

Bazı ülkelerde (örneğin Amerika Bileşik Devletleri'nde), ormancılık mesleğinde çalışacak ormancılık öğretim kurumları mezunlarının bilgi ve beceri bakımından bu mesleğin gerektirdiği yeterlilikte olmalarını garanti altına alma endişesiyle, mesleğe girebilmek için gerekli eğitim-öğretim standartlarını belirleme ve mesleğe girenlerin de meslekteki performansını izleme sorumluluk ve yetkisine sahip profesyonel kuruluşlar oluşturulmuştur.¹⁾ Böyle kuruluşların mezunları "tescil edilmiş profesyonel ormancı" ya da benzeri sıfatlarla anılmaktadır. Ancak, dominant bir işverenin söz konusu olmadığı yer ve durumlarda böyle bir uygulama üzerine söylenebilecek çok şey vardır. Gerçekten de, dominant bir işveren yerine çok ve çeşitli işverenler söz konusu ise, ormancılık mesleğinin kalitesi bu çeşitli çalışma alanlarındaki gelişme ve değişimlere bağlı olacaktır. Öte yandan böyle bir yetkili kuruluş varsa, mezunlara kazandırılmış olması gereken niteliklerin bu yetkili profesyonel kuruluşun belirlediği esaslara uygun olması için öğretim kurumunda yapılacak bir değerlendirme ya da izleme çalışmasında o kuruluşun da temsil edilmesi gerekir.

Aberdeen Üniversitesi Ormancılık Bölümü Danışma Kurulunda yıllar içinde edinilen deneyimler göstermiştir ki, ormancılık programlarının değerlendirilmesi için Kurula katılacak kişilerin bir devlet kurumu ya da belirli bir sivil toplum kuruluşunun temsilcileri olarak değil, kendi uzmanlık alanlarındaki birikim ve deneyimlerine göre davet edilmeleri daha iyi sonuç vermektedir. Böyle kurum ve kuruluşlardan temsilci göndermeleri istendiği takdirde, zamanla temsilcilerin hırsları, görüşlerini savunma becerileri ve insanları etkileme yetenekleri etkili olabilmekte, bazen meslekteki yeterliliklerinden çok üniversiteye yakınlıkları nedeniyle kurum ya da kuruluş temsilcisi olarak gönderilen bu kişilerin görüşleri ağır basabilmekte ve program değişikliği önerileri, bunların temsil ettiği oldukça küçük işverenlerin talepleri doğrultusunda şekillenebilmektedir. Bu bakımdan, genel olarak Danışma Kurullarına ve/veya panellere katılım daveti, kendi kurumlarında etkili pozisyonda bulunan kişilere ismen yapılmalıdır. Böyle bir uygulamamın, yani belirli kişilerin davet edilmesinin ortaya çıkarabileceği potansiyel bir sorun ise, bu kişilerin kurumlarındaki etkili pozisyonlarını kaybettikten sonra da uzun süre panel ya da kurulda temsilci olarak görevlerini sürdürme olasılığıdır. Bu nedenle görevlendirmenin belirli bir süre, örneğin üç yıl için yapılması uygun olur." (MILLER 2001).

11. ÖZET VE SONUÇ

Özellikle son 10-15 yıl içinde, sürdürülebilir kalkınma anlayışının ve bunun siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel etkilerinin ortaya çıkardığı sorunlar ormancılığı da etkilemeye başlamış, toplumların ormanlardan beklentilerinde meydana gelen hızlı değişimler ormancılık eğitim ve öğretim kurumlarını ders programlarında bu beklentilere yanıt verebilmek üzere yenileştirmeler yapmaya yöneltmiştir. Bu amaçla gerek gelişmiş, gerekse gelişmekte olan ülkelerde ormancılık öğretim ve araştırmaları alanında analiz ve yeniden yapılanma çalışmaları sürdürülmektedir.

Bilindiği üzere değerlendirme (mevcut durumun gözden geçirilmesi) ve yeniden yapılanma çalışmaları, her düzeydeki kurum için çok dikkatli olunmasını gerektiren bir süreçtir. Yöntemlerin iyi seçilmemesi, farklı koşullarda gerçekleştirilmiş örneklere körü körüne bağlı kalınması, analizlerin özen ve sabırla yapılmaması ve öngörülen değişikliklerin uzun vadedeki olası sonuçları üzerinde yeterince durulmaması halinde, ulaşılabilecek sonuç bugünkünden çok daha kötü olabilir ve reformasyon, deformasyona dönüşebilir.

¹⁾ Örneğin Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Amerikan Ormancılar Birliği (Society of American Foresters-SAF), böyle bir kuruluştur.

Bu yazıda, öncelikle Almanya gibi ormancılık ve ormancılık öğretimi konularında sağlam geleneklere sahip bir ülkede son yıllarda yeni yeni benimsenip gerçekleştirilmeye başlanan yeniden yapılanma çalışmalarına bir IUFRO Eğitim Uzmanının gözüyle bakma, bir İngiliz Ormancılık Profesörünün deneyimlerini de aktarma amacı güdülmüştür.

İ.Ü. Orman Fakültesinde de her ele alınışında sıkıntılı dönemler yaşanmasına yol açan yeniden yapılanma çalışmalarında bu ve benzeri düşünce ve deneyimlerden çıkarılabilecek derslerle sürecin daha sağlıklı işlemesi ve daha başarılı sonuçlara ulaşılması kolaylaşabilir.

KAYNAKLAR

- GÖRCELİOĞLU, E., 2001: Ormancılık Öğretim ve Eğitiminde Yeni Arayışlar. İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, Seri B, Cilt 50, Sayı 2.
- LEWARK, S., 2001: Evaluation and Monitoring of Higher Forestry Education. Report-Expert Consultation on Forestry Education. Rabat, Morocco, 17-19 October 2001. FAO, Rome.
- MILLER, H.H., 2001: Monitoring and Evaluation of Forestry Curricula. Report-Expert Consultation on Forestry Education. Rabat, Morocco, 17-19 October 2001. FAO, Rome.
- MUTZ, R., 2001: Studienreform als Programm. Programmevaluation zur Akzeptanz des reformierten Studiengangs "Forstwissenschaft" bei Lehrenden und Studierenden in Freiburg. Verlag Empirische, Landau.
- OECD., 1996: Evaluating and Reforming Education Systems. OECD Publication 91-96-04-1, Paris.
- ROSSI, P.H.; FREEMAN, H.E.; HOFMANN, G., 1988: Programm-Evaluation. Einführung in die Methoden angewandter Sozialforschung. Enke, Stuttgart.
- SCHNELL, R.; HILL, P.B.; ESSER, E., 1993: Methoden der empirischen Sozialforschung. 4. Auflage. Oldenburg, München.
- SCHOMBURG, H., 1997: Standard Instrument for Graduate and Employer Studies. Kassel and Eschborn: Wiss. Zentr. Berufs- Hochschulforsch. Univ. Gesamthochsch. Kassel und GTZ.